

Riksdagen
Uppteckningar
vid EU-nämndens sammanträden
2020/21:53

Fredagen den 9 juli

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar alla välkomna till dagens EU-nämndssammanträde.

Kan vi medge deltagande på distans för ledamöter och tjänstepersoner?

Jag finner att så är fallet.

§ 2 Utrikes frågor

Kabinettssekreterare Robert Rydberg (deltar via Skype)

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikes frågor
den 21 juni 2021

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
utrikes frågor den 12 juli 2021

Anf. 2 ORDFÖRANDEN:

Eftersom det kommer att presenteras en regering i dag klockan 11 i plenisalen kommer Utrikesdepartementet respektive Finansdepartementet att representeras av kabinettssekreterare Robert Rydberg och statssekreterare Max Elger.

Vi hälsar kabinettssekreterare Robert Rydberg välkommen till EU-nämnden.

Då, kabinettssekreteraren, undrar jag om det finns någonting att säga med anledning av återrapporten från den 21 juni.

Anf. 3 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG:

Nämnden har i vanlig ordning fått skriftlig återrapportering från rådets möte den 21 juni.

Den höge representanten tog under aktuella frågor upp Libanon, Iran, situationen i Mellanöstern, Etiopien, Sahel, Belgrad–Pristina-dialogen och utmaningar kopplade till EU-enighet i svåra frågor.

Borrell redogjorde även för sina samtal med Turkiets utrikesminister. Andra ministrar nämnde dessutom Ryssland och Egypten.

Utrikesministern tog i sitt inlägg upp Ryssland med fokus på det nya gemensamma meddelandet och utvecklingen i Mellanöstern. Utrikesministern redogjorde även för sitt besök i Jemen, Saudiarabien och Oman under vilket hon framförde budskap på EU:s vägnar.

Diskussionen om Belarus visade på stark EU-enighet om nya sanktioner, och rådet antog listningar mot 86 individer och företag. Ministrarna nådde även en politisk överenskommelse om sektorer för riktade ekonomiska sanktioner.

Utrikesministern gav i sitt inlägg uttryck för starkt stöd för detta, och hon tog även upp mellanfolkliga kontakter och den ekonomiska planen för ett demokratiskt Belarus.

I diskussionen om Irak betonades vikten av en starkt politisk dialog med landet och av stöd till Iraks stabilitet och demokratiska utveckling liksom till dess ansträngningar för regional dialog.

Borrell informerade om sitt beslut att sända en valobservatörsinsats till Irak i samband med parlamentsvalen i oktober.

Utrikesministern berörde i sitt inlägg valet och kvinnors deltagande i detta, vikten av dialog med representanter från olika etniska och religiösa minoriteter och den negativa effekten av regionala aktörers inblandning.

Diskussionen om Latinamerika fokuserade huvudsakligen på associeringsavtalen mellan EU och regionen. Flera ministrar framhöll vikten av att stötta regionen genom pandemin inklusive genom donation av vaccin.

Utrikesministern framhöll i sitt inlägg att signeringen av de tre avtalen skulle sända en tydlig signal om EU:s engagemang och dessutom utgöra ett ramverk genom vilket EU kan sätta press i klimat- och miljöfrågor.

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Aktuella frågor. Detta är en informationspunkt och en återkommande fråga inom ramen för utrikesrådet.

Anf. 5 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG:

Rådets nästa möte hålls alltså den 12 juli fysiskt i Bryssel. På dagordningen finns tre diskussionspunkter, nämligen geopolitiska aspekter av nya digitala teknologier, Etiopien och den strategiska kompassen. Rådet väntas även anta slutsatser om EU:s prioriteringar i FN och vid FN:s generalförsamlings 76:e session och slutsatser om ett globalt sammanlänkat Europa, så kallad konnektivitet.

Josep Borrell väntas som vanligt beröra olika ämnen under punkten Aktuella frågor. Det är som bekant inte en punkt där regeringens ståndpunkt ska förankras i riksdagen, men jag vill säga några ord om tre förväntade frågor.

Borrell väntas under aktuella frågor att ta upp situationen i Afghanistan med anledning av det internationella trupptillbakadragandet. Det politiska läget i Afghanistan fortsätter att vara mycket osäkert, och våldsnivåerna ökar. Talibanerna genomför en militär offensiv och har tagit kontroll över ett stort antal distrikt. Utsikterna för fredsförhandlingarna är mycket ovissa. Talibanrörelsen visar ett svagt intresse för fredsprocessen.

Den militära insatsen RSM håller som bekant på att avvecklas, och Sveriges sista trupper lämnade Afghanistan den 25 maj. Det är nu angeläget att vi tillsammans med internationella partner hittar formerna för vårt fortsatta stöd till en fredlig utveckling i Afghanistan. Ett försämrat säkerhetsläge i Afghanistan riskerar att drabba den bredare regionen inklusive en ökad narkotikahandel, migration och terrorism. Detta är något som utrikesministern lyfte fram vid FAC den 10 maj, och nu ser vi denna utveckling ske. Talibanerna tog häromveckan över en gränsövergång vid gränsen till Tadzjikistan. Afghanska regeringssoldater har tvingats över gränsen.

Utrikesministern har nu på morgonen talat med sin tadzjikistanska kollega om läget vid gränsen. Hon framhöll bland annat EU:s stöd för mänskliga rättigheter och ökad motståndskraft i Centralasien liksom för regionalt samarbete också med Afghanistan.

Det är av stor vikt med ett fortsatt EU-engagemang för Afghanistan. Även om fredsprocessen hittills har givit mycket begränsade resultat behöver vi fortsätta att stödja en politisk lösning och de samtal som förs i Doha.

EU har en viktig roll i att stödja de krafter i Afghanistan som vill värna de landvinningar som har gjorts sedan talibanregimens fall, inte minst när det gäller kvinnors och flickors rättigheter. Det är också värdefullt med ett ökat engagemang från FN i den afghanska fredsprocessen.

Vi har även fått indikationer på att Libanon kommer att tas upp under aktuella frågor. Det pågår just nu en diskussion inom EU om att införa en ny sanktionsregim mot bakgrund av den svåra situationen i Libanon och det bristande ansvar som landets politiska ledarskikt tar för att föra landet ur den mycket djupa ekonomiska och sociala krisen. Det finns goda skäl att föra en sådan diskussion.

En eventuell sanktionsregim måste samtidigt bygga på tydliga kriterier som är politiskt och rättsligt hållbara. Vi kommer sannolikt att få anledning att återkomma till denna fråga.

Slutligen väntas flera ministrar ta upp utvecklingen i Belarus. Lukasjenkoregimen har svarat på EU:s senaste sanktioner genom att uppmana chefen för EU-delegationen att lämna landet. Så skedde också den 30 juni. Dessutom har Litauens ambassad uppmanats att reducera den diplomatiska personalen till en person. Frankrike, Tyskland och Polen har uppmanats att stänga sina kulturinstitut. Tyskland har även uppmanats att stänga ett center för akademiskt utbyte. Belarus avbryter också sitt deltagande i det östliga partnerskapet och drar sig ur återtagandeavtalet med EU.

Förra veckan begärde det belarusiska utrikesdepartementet att Sida skulle avbryta sin kvarvarande verksamhet i Belarus. Sverige hade sedan tidigare frusit biståndssamarbetet med statliga aktörer i landet.

Ett ökande antal migranter från i första hand Irak, Syrien och Afghanistan har de senaste veckorna anlänt med flyg till Minsk för vidare resa mot gränsen till Litauen. Lukasjenko har talat öppet om att detta är en konsekvens av försämrade relationer mellan EU och Belarus. Det finns skäl att tro att statliga aktörer är inblandade. Sverige fördömer alla försök att instrumentalisera migranter i politiska syften.

Situationen för mänskliga rättigheter fortsätter att försämrats. I veckan dömdes presidentkandidaten Viktor Babariko och hans medarbetare till långa fängelsestraff. Ytterligare tillslag mot kvarvarande oberoende medier och journalister skedde i går.

Sverige har till Belarus framfört att dessa åtgärder kommer att leda till ökad isolering och skada landet och dess befolkning. EU måste fortsätta sitt engagemang och stöd till det belarusiska folket och uppträda kraftfullt och enigt mot Lukasjenko och regimen.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Slutsatser om ett globalt sammanlänkat Europa. Detta är en beslutspunkt.

Anf. 7 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG:

På dagordningen finns en beslutspunkt om rådsslutsatser om ett globalt sammanlänkat Europa, det som ofta kallas konnektivitet. Det är en så kallad falsk B-punkt och ingen diskussion väntas.

Bakgrunden är den strategi om konnektivitet som i praktiken utgörs av ett meddelande från den dåvarande höga representanten Mogherini och kommissionen inför ett toppmöte med ASEM 2018. Nu avser EU att göra strategin global, och därför tas rådsslutsatser fram.

Rådsslutsatserna slår fast att EU ska söka stärka Europas förbindelser med andra geografiska regioner på fyra områden, nämligen transport, energi, digitalisering och mellanfolkliga kontakter. I slutsatserna betonas att konnektivitet ska vara hållbar, regelbaserad och heltäckande. Det sägs att pandemin har synliggjort vikten av konnektivitet för ekonomisk säkerhet och motståndskraft.

Att EU stärker sina förbindelser med omvärlden kan förstås innebära ytterligare möjligheter att också främja svenska, hållbara lösningar och

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Vi konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 5, Geopolitiken i ny digital teknik. Det här är en diskussionspunkt.

Anf. 9 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG:

Dagordningens första diskussionspunkt handlar alltså om geopolitiska aspekter av nya digitala teknologier. Teknologifrågorna påverkar i växande utsträckning utrikes- och säkerhetspolitiken och i delar även försvarspolitiken.

EU:s roll på området behöver stärkas. Vid mötet kommer utrikesministern att framhålla vikten av att EU utvecklar sin politik om utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska aspekter på ny teknik. Exempelvis behöver EU öka sin förmåga att hantera AI-frågorna, som sannolikt kommer att bli minst lika stora framöver som 5G-frågan har varit under de senaste åren.

EU behöver också samordna de instrument som unionen förfogar över bättre och stärka partnerskapen med tredjeland på området, i synnerhet med Förenta staterna. EU och Förenta staterna behöver till exempel uppnå en överenskommelse som möjliggör fria dataflöden och som samtidigt skyddar personuppgifter. Vidare behöver EU:s roll och förutsättningar för att förebygga, hantera och bemöta cyberhot med diplomatiska medel stärkas genom att tillämpa EU:s så kallade diplomatiska verktygslåda mot cyberhot.

Betydelsen av europeiskt och internationellt samarbete mot cyberhot och för ökad cybersäkerhet torde i dessa tider stå uppenbar för alla. Svenska konsumenter har genom attacken som drabbade Coop och andra företag upplevt detta högst påtagligt.

Anf. 10 DANIEL RIAZAT (V):

Ordförande! Jag vill från Vänsterpartiets sida göra ett medskick, och det handlar just om frågan om autonoma vapen och att Sverige skulle kunna vara den röst som står upp för till exempel en internationell konvention mot bruket av autonoma vapen. Vi vet att det för med sig väldigt stora risker att hantera autonoma vapen och att tröskeln för att starta eller bedriva krig sänks betydligt eftersom stater som har autonoma vapen inte riskerar sina egna soldaters liv. Det gör det hela mycket mer riskfyllt. Hotet mot civila ökar dessutom eftersom det är betydligt svårare för AI-produkter att kunna avläsa vad som är ett hot och vad som är helt oskyldiga människor.

Vi kommer inte att anmäla en avvikande mening, men vi vill göra ett medskick om att vi vill att den svenska regeringen helt enkelt tar på sig ledartröjan i det här fallet och står upp mot de autonoma vapnen.

Anf. 11 HANS ROTHENBERG (M):

Ordförande! Det här är ett väldigt komplicerat område, och den digitala teknikutvecklingen går långt framför vad beredskapen i de olika länderna mäktar med.

Kabinettssekreteraren nämner här regeringens ambitioner på området när det gäller AI. Det är bra, och det är bra också att ni lyfter fram den transatlantiska länken som ett viktigt redskap.

Jag saknar dock lite mer specifika prioriteringar här. Hur ser det ut på forskningssidan? Avser Sverige att driva på några initiativ där? Finns den här kompetensen i dag inom Regeringskansliet och hos de aktörer som behöver kunna det här, eller kommer det att behövas ett väldigt stort kompetenstillflöde?

Några av de frågorna tycker jag att det vore på sin plats att skicka med här. Vi har ingen avvikande mening om inte kabinettssekreteraren säger någonting väldigt spektakulärt som svar på mina frågor. Det här är, återigen, frågor som behöver redas ut.

Anf. 12 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG:

Jag har inte för avsikt att säga något spektakulärt som kan föranleda att Hans Rothenberg anmäler en avvikande mening på den här punkten.

Jag håller med om att detta är en fråga, ett ämne, som ställer stora krav på oss och som också ställer stora krav kompetensmässigt på samhället i stort inklusive Regeringskansliet. Jag menar att vi har en god kompetens. Vi arbetar aktivt för att utveckla och stärka den kompetensen. Jag tror att den nationella säkerhetsstrategi som vi nu arbetar med att utveckla ytterligare kommer att understryka betydelsen av att vi fortsätter att stärka den kompetensen. Det är ett arbete som till sin natur kräver ett nära samarbete mellan olika organ, myndigheter, företag och andra som har kapacitet och kunskap på området.

Jag har inga invändningar mot det som Daniel Riazat säger om vikten av att uppmärksamma frågor som handlar om autonoma vapen. Det är en fråga som regeringen tillmäter stor betydelse. Vi arbetar för ett effektivt internationellt förbud som vi vill se på detta område. Förhandlingsforumet, diskussionsforumet, för den typen av frågor är däremot inte i första hand utrikesrådet, FAC, utan det finns andra forum och andra sammanhang där vi kommer att få anledning och möjlighet att kraftfullt uppmärksamma den viktiga frågan.

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Etiopien. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 14 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG:

Dagordningens andra diskussionspunkt handlar alltså om Etiopien. Rådet förväntas diskutera utvecklingen i och EU:s förhållningssätt till Etiopien. Rådets diskussion blir ett tillfälle för att samla EU kring ett gemensamt förhållningssätt till Etiopien både när det gäller akuta och mer långsiktiga utmaningar. Det finns även ett behov av en nära samordning i frågan mellan EU och andra partner, som Förenta staterna.

De senaste veckorna har striderna i Tigray intensifierats och resulterat i att kontrollen av flera områden har bytt hand. Den redan allvarliga humanitära situationen har blivit än mer akut. Fler än 5 miljoner människor bedöms vara i akut behov av humanitärt bistånd, och humanitära aktörers tillträde till Tigray är starkt begränsat. Enligt FN svälter 400 000 människor i denna region och ytterligare 1,8 miljoner människor är i riskzonen.

Ett tungt ansvar vilar på den etiopiska regeringen, vilket utrikesministern återigen har framfört till sin etiopiske motpart Demeke Mekonnen så sent som i förra veckan.

Sverige anser att EU bör upprätthålla en dialog med Etiopiens regering, inte minst för att sätta tryck när det gäller både humanitärt tillträde och en politisk lösning på konflikten. Vi stöder härvidlag de ansträngningar som gjorts av Finlands utrikesminister Pekka Haavisto.

Den federala regeringen har utlyst en humanitär vapenvila. Den måste skyndsamt genomföras, och övriga parter måste ta motsvarande steg. Den etiopiska regeringen måste också omedelbart säkerställa humanitärt tillträde till Tigray. Det är viktigt att EU fortsätter att kräva av alla parter att mänskliga rättigheter och krigets lagar respekteras och att civila skyddas.

EU bör också fortsätta att verka för en dialog mellan regeringen och tigrayanska ledare och kräva att eritreanska trupper drar sig ur Etiopien.

Vid måndagens möte kommer utrikesministern även att understryka vikten av att EU fortsätter att söka bidra till lösningar på regionala problem inklusive i fråga om dammen Gerd och om gränssituationen mellan Etiopien och Sudan.

Sverige har konsekvent lyft fram att ansvar måste utkrävas för de övergrepp och kränkningar av de mänskliga rättigheterna som begåtts i Etiopien. Den gemensamma utredning som FN och Etiopiens kommission för mänskliga rättigheter genomför måste kunna arbeta oberoende och effektivt.

I utrikesministerns senaste samtal med utrikesminister Demeke Mekonnen framhöll hon vikten av att vapenvilan genomförs, att humanitärt tillträde säkerställs och att utredningar av övergrepp mot och kränkningar av mänskliga rättigheter genomförs. Sverige är öppet för en diskussion om sanktioner mot Etiopien, men EU måste noga överväga vilka budskap som samlat ger önskad effekt. Just nu är och måste EU:s huvudbudskap vara att vapenvilan ska genomföras och att humanitärt tillträde ska garanteras.

Anf. 15 MARIA NILSSON (L):

Ordförande! Jag vet mycket väl sedan de senaste månaderna att det är det talade ordet i EU-nämnden som gäller, och det är positivt, för jag uppfattar att jämfört med det förslag som vi fick utskickat har kabinetssekreteraren lagt större vikt vid det ansvar som vilar på den etiopiska regeringen för den situation som råder i Tigray. Det är någonting som är bra. Jag hade gjort en notering om att jag skulle ta upp det annars.

Förra gången Tigray och Etiopien var uppe för diskussion och samråd anmälde vi en avvikande mening just på grund av att vi uppfattade att det fanns för svaga skrivningar kring det ansvar som den etiopiska regeringen bär för de övergrepp som sker nu.

Jag har en fråga. Jag uppfattar att kabinetssekreteraren nämnde matsäkerhet och grundläggande infrastruktur. Det har ju varit föremål för och delar av krigföringen från den etiopiska sidan, och det är någonting man är medveten om och strävar efter att säkerställa.

Just den här etiopiska MR-kommissionen, kan kabinetssekreteraren utveckla lite vad den består av och risken för att den utsätts för press från den etiopiska regeringen?

Anf. 16 Kabinetssekreterare ROBERT RYDBERG:

Jag instämmer i vikten av att lyfta fram den etiopiska regeringens ansvar för situationen i landet, inte minst situationen i Tigray. Det är nödvändigt att regeringen är tydlig när det gäller att inskräpa kraven, exempelvis på att eritreanska trupper ska lämna landet. Man har framfört det vid flera tillfällen men än så länge inte med tillräcklig styrka för att se till att detta verkligen genomförs. Som regering har man givetvis också ett avgörande ansvar för att se till att humanitärt tillträde så väl som möjligt kan garanteras.

Det är viktigt och positivt att den etiopiska kommissionen för mänskliga rättigheter har inlett en utredning om de allvarliga brott mot mänskliga rättigheter som har förekommit i Tigray. Vi har fått rapporter om mycket allvarliga övergrepp. Kommissionen har haft svårigheter med tillträde och med att få tillgång till den information och de personer som är nödvändiga för att man på ett effektivt sätt ska kunna utföra sitt arbete.

Detta är något som vi vid flera tillfällen har framfört till de etiopiska myndigheterna. Jag hade själv för några veckor sedan ett samtal med min etiopiske kollega, och jag vet att utrikesministern har lyft fram det i samtal. Det är viktigt att den etiopiska regeringen underlättar arbetet för denna utredning så att det skapas klarhet i vad som har inträffat och möjligheter att utkräva ansvar av dem som är skyldiga till dessa allvarliga övergrepp.

Anf. 17 DANIEL RIAZAT (V):

Ordförande! Vi tycker att det är bra att den svenska regeringen har varit tydlig i denna fråga.

Det finns dock en annan humanitär aspekt på detta. Enligt FN står 350 000 människor på gränsen till svält i Tigray, och de lever under fruktansvärda former. Matbristen beror givetvis på den väpnade konflikten. Enligt FN riskerar fler människor i Tigray och 2 miljoner i de angränsande regionerna att svälta, och man menar att om inget görs kan 33 000 undernärda barn komma att dö inom en snar framtid.

Dels måste man försöka bidra till att stoppa konflikten, dels måste det till humanitära insatser där människor håller på att svälta ihjäl. Vi ser liknande situationer i Jemen och i andra delar av världen.

Jag skulle vilja att den svenska regeringen satte ned foten och föreslog insatser för att stoppa den akuta svälten i Tigray och angränsande regioner.

Anf. 18 Kabinetssekreterare ROBERT RYDBERG:

Det grundläggande är givetvis att få ett slut på konflikten och att få ett fungerande humanitärt tillträde till Tigray.

Vi har förstått att kommissionen på rådsmötet på måndag därutöver kommer att föreslå att man från europeisk sida organiserar en luftbro för att få in mat och akut nödvändiga förnödenheter till Tigray – en luftbro till

vilken medlemsstater har möjlighet att medverka. Jag tar för givet att Sverige kommer att medverka med ett generöst humanitärt stöd.

2020/21:53

9 juli

Det är bra att kommissionen tar ett sådant här initiativ. Samtidigt måste vi vara på det klara med att en luftbro i sig inte är en tillräcklig lösning. En luftbro får inte heller bli en förevändning för att lägga mindre fokus på vikten av att få in den hjälp som behövs även landvägen. Det är en utomordentligt allvarig situation, och det är viktigt att vi på alla sätt agerar för att på bästa möjliga sätt hjälpa den lidande befolkningen i Tigray och i omgivande regioner.

Anf. 19 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 7, Den strategiska kompassen. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 20 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG:

Den sista diskussionspunkten rör alltså den så kallade strategiska kompassen. Frågan skulle ha diskuterats vid rådets möte den 22 februari, men diskussionen sköts då upp på grund av tidsbrist.

Omvärldsläget understryker behovet av ett starkt EU som bidrar till att främja fred och säkerhet såväl i vår egen del av världen som globalt. Sverige stöder därför utvecklingen av en tydligare strategisk inriktning för europeiskt säkerhets- och försvarssamarbete genom framtagandet av den strategiska kompassen.

Arbetet med detta instrument utgår från de slutsatser som antogs av rådet i juni 2020 och i maj 2021. Krishantering, motståndskraft, förmågeutveckling och partnerskap står i fokus.

Utrikesministern kommer vid FAC att understryka att man i detta arbete måste utgå från en bred syn på säkerhet och att EU:s mervärde ligger i förmågan att kunna kombinera både militära och civila verktyg. Den strategiska kompassen bör bidra till att stärka EU:s handlingsförmåga som global aktör genom hela konfliktykeln. Här ingår också genomförandet av agendan för kvinnor, fred och säkerhet.

Regeringen vill även se en närmare samordning mellan den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna samt rättsliga och inrikes frågor.

Sverige anser vidare att den strategiska kompassen bör omfatta både ett förmågeutvecklande och ett insatsfrämjande perspektiv. Pakten för civil GSFP bör genomföras fullt ut och resultat uppnås inom försvarsinitiativen, däribland PESCO, det permanenta strukturerade samarbetet.

Utrikesministern kommer att framhålla vikten av att den strategiska kompassen bidrar till att främja samarbete med partner som FN, Nato, Förenta staterna och Storbritannien.

Anf. 21 DANIEL RIAZAT (V):

Vänsterpartiet tycker att det är lite märkligt att regeringen å ena sidan pratar om alliansfrihet och att Sverige ska stå upp för den, men å andra sidan vill ha ett försvarssamarbete inom den strategiska kompassen.

EU har gjort en säkerhetspolitisk omvärldsanalys och vill se en tydligare politisk, strategisk inriktning för europeiskt säkerhets- och försvarssamarbete.

Vänsterpartiet värnar den svenska alliansfriheten och anser att den typ av säkerhets- och försvarssamarbeten som den strategiska kompassen innebär försvårar alliansfriheten. Vi anser att försvarssamarbetet inom EU inte ska fördjupas och menar att regeringen bör motsätta sig alla förslag som leder i den riktningen. Vi vill se en tydligare uppdelning av EU:s civila och militära insatser, som i dag blandas ihop.

Eftersom jag vet att regeringen inte kommer att ändra sig i denna fråga vill jag anmäla en avvikande mening.

Anf. 22 LUDVIG ASPLING (SD):

Som vanligt tycker vi att EU inte ska utvecklas till en riktig försvarsallians, och vi tycker inte att man ska utveckla en oberoende operativ förmåga, militär organisation eller armé, även om vi står bakom PESCO. Det är en avvikande mening.

Anf. 23 HANS ROTHENBERG (M):

Ordförande! Vid förra behandlingen i februari månad anmälde Moderaterna en avvikande ståndpunkt där vi efterlyste en precisering av regeringen vad gäller hot och risk inom ramen för den strategiska kompassen och att detta ges skriftligt till kännas.

Det som presenterades på utrikesutskottets möte i går och här i dag är av ganska allmän karaktär, och vi anser att preciseringen fortfarande behövs.

Jag ska passa på att ställa frågan som ställdes i går: Finns det något skriftligt dokument på detta? Kabinettssekreteraren var ju osäker på det då.

Om inget annat sägs står vi fast vid vår avvikande ståndpunkt.

Anf. 24 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG:

Regeringen har som bekant, på förslag från Moderaterna, till riksdagen överlämnat en ganska omfattande skrivelse om internationella försvarssamarbeten. I den skrivelsen behandlas naturligtvis också den strategiska kompassen.

Vi är självklart beredda att på annat sätt, genom en särskild briefing eller vad som kan vara önskvärt, ge ytterligare information om detta arbete; det finns ju betydande europeisk dokumentation tillgänglig som visar vilka syften, vilka idéer och vilka frågor som lyfts fram. Det är också viktigt att påpeka att detta är ett pågående arbete och att avsikten är att det ska slutföras under det franska ordförandeskapet. Då kommer vi naturligtvis också att få anledning att återkomma till riksdagen och presentera de konkreta slutsatser som arbetet har lett fram till och ha möjlighet att förankra resultaten på sedvanligt sätt.

Jag kan konstatera att regeringen har en annan uppfattning än Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna när det gäller vår grundläggande säkerhetspolitiska inriktning. Vi ser ingen motsättning mellan att Sverige är ett land som inte är medlem i någon militär allians – att vi är ett alliansfritt land – och att vi utvecklar ett nära samarbete med partner på

Anf. 25 HANS ROTHENBERG (M):

Ordförande! Jag tackar för och tar emot det som kabinetssekreteraren säger om att detta ska kunna presenteras, men eftersom det inte finns med i dagens ståndpunkt och inte var lika distinkt tydligt i går kvarstår vi vid vår avvikande ståndpunkt.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar därmed att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med tre oliklydande avvikande ståndpunkter anmällda från Vänsterpartiet, Sverigedemokraterna och Moderaterna.

Vi går in på dagordningspunkt 8, Övriga frågor. Jag kan se att det enligt information från Utrikesdepartementet kommer att hållas en informell lunchdiskussion med Israels utrikesminister Yair Lapid. Önskar kabinetssekreteraren kommentera någonting där?

Anf. 27 Kabinetssekreterare ROBERT RYDBERG:

Det stämmer att en sådan lunch ska äga rum, och vi förväntar oss att diskussionen kommer att fokusera dels på relationen mellan EU och Israel, dels på den israelisk-palestinska konflikten. Det kommer naturligtvis att bli ett viktigt och intressant tillfälle för utrikesministrarna att lära känna den nya israeliska regeringens politik och inriktning och den vilja till stärkt samarbete med Europa som vi har förstått att inte minst den israeliske utrikesministern vill ge uttryck för.

Anf. 28 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar för och noterar informationen.

Därmed tackar vi kabinetssekreteraren för närvaron vid dagens EU-nämndssammanträde och tillönskar honom en trevlig helg.

Anf. 29 Kabinetssekreterare ROBERT RYDBERG:

Jag önskar er detsamma!

Anf. 30 ORDFÖRANDEN:

Tack så mycket, kabinetssekreteraren!

§ 3 Ekonomiska och finansiella frågor
Statssekreterare Max Elger (deltar via Skype)
Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor den 18 juni 2021
Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för ekonomiska och finansiella frågor den 13 juli 2021

Anf. 31 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar statssekreterare Max Elger varmt välkommen till dagens EU-nämndssammanträde.

Först och främst har vi återrapporten från mötet i rådet den 18 juni 2021. Är det någonting där som statssekreteraren önskar kommentera?

Anf. 32 Statssekreterare MAX ELGER:

Ja tack, det gör jag väldigt gärna! På mötet den 18 juni diskuterades två skattefrågor.

Den första diskussionen gällde ändringar i reglerna om skattesatser i mervärdessdirektivet. Syftet var att ge en politisk vägledning inför fortsatta förhandlingar, och ett antal utestående frågor diskuterades, såsom utformningen av en stilleståndsklausul och förslagets anpassning till EU:s miljö- och klimatmål.

Det fanns ett stort stöd för avskaffande av möjligheten till reducerade skattesatser för varor som motverkar EU:s miljö- och klimatmål. De flesta kunde acceptera en utfasningsperiod för dessa skattesatser till 2035, men Sverige framförde tillsammans med ett antal medlemsstater att en mer ambitiös ansats hade varit att föredra.

Gällande stilleståndsklausulen betonade Sverige att fortsatta tekniska diskussioner behövs eftersom det fortfarande råder en stor osäkerhet kring hur en sådan klausul är tänkt att fungera. Diskussionerna kommer nu att fortsätta på teknisk nivå under det slovenska ordförandeskapet.

Därpå följde en diskussion om momsbefrielse i allmänhetens intresse. Det fanns ett stort stöd för att på kort sikt gå vidare med att begränsa förslaget till covid-19-relaterade åtgärder, för att senare fortsätta diskussionen om ett mer permanent undantag. Precis som vid tidigare möten under våren avhandlades också genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens. Kommissionen konstaterade att arbetet går in i en ny fas genom att rådet nu ska ta ställning till de nationella återhämtningsplanerna. Vi kommer till detta lite senare under detta samråd.

Rådet antog också en rekommendation till Rumänien om att landet ska åtgärda sitt alltför stora underskott samt 2021 års landsspecifika rekommendationer. Även slutsatserna om 2021 års åldranderapport godkändes.

Under övriga frågor hade Sverige begärt en punkt för att uppmärksamma finansministrarna på Europeiska revisionsrättens rapport om jämställdhetsintegrering i EU:s budget. Sverige lyfte fram att rapporten visar att kommissionen ännu inte har levt upp till sina åtaganden om att främja jämställdhet när politik utformas och EU:s budget används. Sverige fick stöd från ett antal likasinnade länder. >>> **Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen** <<<

Jag vill också passa på att informera om ett informellt möte om EU:s finanspolitiska regler som ägde rum i marginalen till Ekofin. Med anledning av den kommande översynen av den ekonomiska styrningen i EU har Österrike tagit initiativ till ett samarbete mellan likasinnade länder. Samarbetet utgör en möjlighet att utbyta idéer om regelverket och dess utformning. Detta arbete är ännu i sin linda, och det är inte helt klart hur det kommer att utvecklas. Om samarbetet på sikt skulle föranleda konkreta ställningstaganden får vi anledning att återkomma till riksdagen. Tills vidare är vår utgångspunkt naturligtvis de ståndpunkter som tidigare förankrats i riksdagen.

Det hölls även ett eurogruppsmöte i inkluderande format den 17 juni. På detta möte fick vi en uppdatering om arbetet med att stärka bankunionen. Ordföranden konstaterade att arbetet kommit en bit på vägen men att mer tid behövs. Även nästa vecka kommer ett eurogruppsmöte i inkluderande format att äga rum, och på detta möte ska USA:s finansminister Janet Yellen delta för att diskutera ekonomisk och finansiell politik med EU:s finansministrar.

Anf. 33 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar statssekreteraren för och noterar informationen.

Då går vi in på dagordningspunkt 3, Paketet om hållbar finansiering – riktlinjedebatt. Detta är en diskussionspunkt.

Anf. 34 Statssekreterare MAX ELGER:

Under den här punkten väntas kommissionen presentera ett paket för hållbar finansiering som publicerades den 6 juli. Paketet innehåller en strategi för finansiering av omställning till en hållbar ekonomi och ett förslag till EU-gemensam standard för gröna obligationer. Strategin aviserades i kommissionens meddelande om den europeiska gröna given från 2019 och bygger vidare på handlingsplanen för finansiering av hållbar tillväxt från 2018.

En central del av strategin handlar om hur hållbar finansiering kan bidra till den gröna omställningen, vilket även omfattar en grön återhämtning från pandemin. I strategin föreslås bland annat åtgärder för att förbättra hanteringen av hållbarhetsrisker i det finansiella systemet, utöka det internationella samarbetet och förbättra rapporteringen och jämförbarheten av hållbarhetsdata. En del av detta handlar om att vidareutveckla EU:s taxonomi.

Förslaget om en EU-standard för gröna obligationer är en av åtgärderna från 2018 års handlingsplan för att styra kapital i riktning mot en mer hållbar ekonomi. Förslaget innehåller standarder för ett frivilligt ramverk för gröna obligationer som får en särskild EU-märkning. För att få använda EU-märkningen ställs bland annat krav på att berörda investeringar omfattas av EU:s gröna taxonomi samt att obligationen är föremål för extern granskning och utvärdering.

Regeringen välkomnar att kommissionen har presenterat en strategi för finansieringen av omställningen till en hållbar ekonomi. Finansmarknaden har en viktig roll att spela i omställningen till en hållbar ekonomi, bland annat genom att styra kapital till hållbara investeringar. Regeringen kommer att ta ställning till enskilda förslag i strategin allteftersom de presenteras. Detta gäller även nya förslag kopplade till vidareutvecklingen av

taxonomin. Vad gäller redan presenterade förslag kopplade till taxonomin kommer regeringen självklart att agera i enlighet med de ståndpunkter som sedan tidigare överlagts i riksdagen.

Regeringen välkomnar preliminärt förslaget om en EU-standard för gröna obligationer. Vidare stöder regeringen ambitionen att underlätta, identifiera och jämföra hållbara investeringar. Regeringen kommer att återkomma till riksdagen med mer detaljerade ståndpunkter när förslaget har analyserats vidare.

Anf. 35 JAN ERICSON (M):

Först skulle jag vilja återkoppla till det statssekreteraren nämnde om regeringens ståndpunkt och att den nyligen förändrades i finansutskottet. Jag vill för tydlighetens skull få fört till protokollet att Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna vid finansutskottets möte den 22 juni röstade igenom ett tillägg till och förtydligande av regeringens skrivning. Det gällde följande formulering:

Den svenska regeringen ska invända mot den delegerade akten om taxonomin, för att värna vattenkraftens och skogsbrukets villkor, och arbeta för att samla majoritet för den uppfattningen. Regeringen ska också begära en förlängning av tidsfristen med två månader.

Det är alltså detta som regeringen har att förhålla sig till vid diskussionen som rör de delegerade akter om taxonomin som nu hanteras.

När det sedan gäller nya förslag om hållbar finansiering finns det ännu inga detaljer utan bara diskussioner. Moderaterna känner dock stor oro för att man redan nu, innan de delegerade akterna om taxonomin ens har kommit på plats, går vidare med fler förslag. Vi känner också stor oro för hur den svenska regeringen kommer att försvara svenska intressen under den fortsatta processen. När det gäller taxonomin har regeringen tyvärr misslyckats, vilket kommer att skada svenska intressen på ett allvarligt sätt. Nu gäller det att tidigt vara på tårna från svensk sida – att ministrar tar en tydlig plats i diskussionerna och kommer in i frågorna tidigt.

Det är naturligtvis svårt att ha en avvikande ståndpunkt redan i detta läge, men jag vill med kraft framföra att vi moderater ser med stor oro på hela denna fråga. Det gäller inte minst transparensen under processen, som inte har varit något vidare under taxonomidiskussionerna. Det gäller även den svenska regeringens förmåga att försvara svenska intressen. Vi tycker att detta känns oroväckande och allvarligt, även om intentionerna säkert är goda.

Anf. 36 MARIA NILSSON (L):

Ordförande! Jag skulle vilja börja med att erinra om att Liberalerna vid finansutskottets möte den 22 juni anmälde en avvikande mening vad gäller taxonomin. Denna avvikande mening är oliklydande i relation till den som min moderata kollega anförde. Vi vill bland annat begära en förlängning av granskningstiden för den här delegerade akten, och vi anser även att detta bör inbegripa hållbarhetsfaktorer för kärnkraft – i korthet. Den står jag alltså fast vid.

I övrigt välkomnar vi samtalen om till exempel gröna obligationer. Vi ser fram emot att det blir mer tydligt vad det kommer att innebära, liksom regeringens ståndpunkt, men preliminärt tycker vi att det är någonting bra. Vi hoppas också att regeringen är aktiv i de här frågorna. Jag ska inte säga

att man bör pressa kommissionen, men vi hoppas att man aktivt kommer med förslag på hur till exempel gröna obligationer kan utvecklas.

2020/21:53
9 juli

Anf. 37 DANIEL RIAZAT (V):

Vänsterpartiet har också tidigare anmält en avvikande mening. Vi är kritiska till hur försvagad taxonomin har blivit och hur Sverige tillsammans med andra EU-länder har urvattnat kraven i EU:s lista på hållbara investeringar.

I den ursprungliga listan fanns varken kärnkraft, fossilgas eller biobränsle från avverkad skog listade som hållbara investeringar. När taxonomin sedan presenterades hade kärnkraft och fossilgas lyfts ut för att behandlas senare samtidigt som biobränsle fortfarande finns kvar men inte längre klassas som ohållbar när det kommer till att avverka skog för att elda upp som biobränsle.

Vänsterpartiet menar att Sveriges ståndpunkt måste reflektera den höga klimatambition som vi och Europa behöver för att klara Parisavtalets mål vad gäller både paketet om hållbara finansieringar i sin helhet och taxonomin som del av detta. Med anledning av detta vill vi anmäla en avvikande mening.

Anf. 38 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Tack, statssekreterare Elger, för föredragningen!

Jag fattar mig kort. Jag tyckte Jan Ericson från Moderaterna uttryckte väl vår oro. Det är många partier som delar den oron över taxonomin. Jag hoppas verkligen att regeringen i förhandlingar tar med sig att det kommer att anmälas många avvikande meningar från oss om inte regeringen får EU med sig på banan och förstår allvaret med Sveriges situation. Jag vill bara skicka med det inför förhandlingarna.

Anf. 39 ORDFÖRANDEN:

Karolina Skog från Miljöpartiet avstår. Hon skriver i chatten att hon inte får på mikrofonen.

Anf. 40 Statssekreterare MAX ELGER:

Tack för alla kommentarer. Det är definitivt så att Sveriges uppfattning är glasklar efter att riksdagen har fastlagt den i det här ärendet. Regeringen kommer – så snart den tillträder ska det tilläggas, det dröjer väl ytterligare några timmar – att jobba vidare med dessa frågor i enlighet med vad riksdagen har fastlagt.

Anf. 41 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt anmäld från Vänsterpartiet.

Vi går in på dagordningspunkt 4, Övriga frågor. Det är aktuella lagstiftningsförslag om finansiella tjänster. Det är information från ordförandeskapet. Är det någonting där som statssekreteraren önskar kommentera?

Anf. 42 Statssekreterare MAX ELGER:

På sedvanligt sätt kommer ordförandeskapet att ge information om hur arbetet går med aktuella lagstiftningsförslag om finansiella tjänster, precis som på alla Ekofinmöten som jag känner till.

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

Statssekreteraren känner till många Ekofinmöten, så vi känner oss trygga med det. Vi tackar för och noterar informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 5, Presentation av ordförandeskapets arbetsprogram. Det är en diskussionspunkt.

Anf. 44 Statssekreterare MAX ELGER:

Mötet nästa vecka blir det slovenska ordförandeskapets första. Som vanligt ska ordförandeskapet därför presentera sitt arbetsprogram för Ekofinrådet för de kommande sex månaderna.

På det ekonomisk-politiska området anges ordförandeskapets främsta prioritering vara en effektiv implementering av faciliteten för återhämtning och resiliens. Ordförandeskapets ambition är att de nationella återhämtningsplanerna ska godkännas skyndsamt.

Inom ramen för budgetarbetet kommer ordförandeskapet att fokusera på antagandet av EU:s årsbudget för 2022 samt kommande förslag på nya egna medel.

På finansmarknadsområdet avser Slovenien att fortsätta arbetet med att stärka bankunionen och kapitalmarknadsunionen.

Andra prioriterade initiativ som lyfts fram är digital finansiering och förslag för att stärka EU:s regelverk för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Därtill kommer ordförandeskapet fokusera på översynen av Solvens II-direktivet.

På skatteområdet lyfter ordförandeskapet fram arbetet med digital beskattning och det så kallade Fit-for-55-paketet. Detta paket innehåller bland annat förslaget om en mekanism för koldioxidjustering vid gränserna och en revidering av energiskattedirektivet.

På tullområdet kommer ordförandeskapet att prioritera arbetet med förslaget om att inrätta en enda kontaktpunkt för tullen i EU.

Regeringen välkomnar ordförandeskapets arbetsprogram för Ekofinrådet. Att regeringen välkomnar arbetsprogrammet innebär inte att den ställer sig bakom alla frågor som ordförandeskapet avser att arbeta med. Regeringen redovisar sin ståndpunkt för respektive initiativ inför att de behandlas i rådet.

Anf. 45 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Dagordningspunkt 6 är uppdelad på två delar, 6 a och 6 b. 6 a är en diskussionspunkt och 6 b är ett antagande och beslut. Avser statssekreteraren att dela upp det på två punkter? Jag tror att vi får göra så. Vi börjar med punkten 6 a.

Anf. 46 Statssekreterare MAX ELGER:

Statssekreteraren tackar för att vi delar upp punkterna.

Vi börjar med punkten a, Genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens. Under den punkten kommer ministrarna troligen att få en lägesuppdatering om den fortsatta processen mot ytterligare genomförandebeslut om medlemsstaternas återhämtningsplaner. Ministrarna ges också tillfälle att lyfta fram horisontella frågor kopplade till faciliteten för återhämtning och resiliens.

De första tolv genomförandebesluten väntas fattas vid Ekofinmötet den 13 juli, det vill säga i nästa vecka. Vi återkommer strax under nästa punkt till dessa.

Ytterligare beslut kan behandlas av rådet innan sommaruppehållet. Ordförandeskapet planerar för ett preliminärt videomöte den 26 juli i detta syfte. Själva besluten kommer då att fattas genom skriftligt förfarande i rådet. Samråd sker med EU-nämnden inför varje rådsbeslut.

Generellt anser regeringen att det är viktigt att kommissionen gör en noggrann granskning av huruvida medlemsstaternas återhämtningsplaner uppfyller förordningens kriterier.

Anf. 47 ANNIKA QARLSSON (C):

Jag tror att min fråga hör hemma på denna punkt. Men skulle statssekreteraren känna att den passar bättre på den andra får han i så fall avvakta med svaret till nästa punkt.

Vi konstaterar att det är bra att kommissionen är transparent i sina bedömningar av ländernas återhämtningsplaner. Vi välkomnar också att medlemsländerna ges tillfälle att diskutera dessa. Det är allas vår angelägenhet eftersom vi gemensamt lånar upp pengar för att göra detta möjligt.

Vi har hela tiden uppmanat till tydliga och transparenta kriterier. Det ska vara strikt uppföljning så att pengarna går dit de ska till gemensamma gröna och digitala investeringar. Men det är också mycket viktigt att EU-kommissionen och medlemsländerna gemensamt ser till att denna jättesatsning inte sipprar ut i korrupta affärer och politiskt riggade upphandlingskontrakt.

Flera stora korruptionsskandaler briserar just nu i EU, inte minst i Bulgarien och nyligen i det tillträdande ordförandelandet Slovenien. Hur ser regeringen på Sloveniens möjlighet att hålla ihop rådets översyn av återhämtningsfondens implementering givet dess egna utmaningar vad gäller korruption och rättsstatens principer?

Det är inget beslut som ska fattas om just Ungerns plan vid nästa Ekofinmöte, men jag undrar om regeringen tänker uppmärksamma det. Vi är bekymrade över utvecklingen där och undrar ifall man kommer att agera på något sätt när det gäller Ungern.

Anf. 48 DANIEL RIAZAT (V):

På punkten 6 a vill jag anmäla en avvikande mening från Vänsterpartiet som är i enlighet med de avvikande meningar som vi har haft tidigare gällande detta ärende.

Anf. 49 Statssekreterare MAX ELGER:

Jag passar på att besvara Annika Qarlssons fråga här och nu.

Det är högst angeläget att dessa medel inte går förlorade till korruption och dylikt. Det slovenska ordförandeskapet har nog full kapacitet att agera

ordförande i rådet för att expediera de beslut som medlemsländerna har att fatta om återhämtningsplanerna.

Därefter åligger det kommissionen att säkerställa att det finns system på plats i respektive medlemsland för att motverka just de problem som Annika Qarlssoon nämner. Det gäller också att de europeiska myndigheter som har till uppgift att arbeta med dessa frågor. Europeiska åklagar-enheten, Revisionsrätten och Olaf gör sitt jobb och beivrar detta.

Jag ser själv inga bekymmer med att just Slovenien råkar sitta ordförande för rådet under det att de här besluten fattas. Däremot är det högst angeläget att kommissionen och berörda myndigheter gör sitt jobb.

Anf. 50 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning på punkten 6 a med en avvikande ståndpunkt anmäld från Vänsterpartiet.

Vi går in på punkten 6 b, Rådets genomförandebeslut inom ramen för förordningen om faciliteten för återhämtning och resiliens. Det är ett antagande och ett beslutsärende.

Anf. 51 Statssekreterare MAX ELGERS:

Nu har vi nått fram till den punkt där ministrarna ska ta ställning till kommissionens förslag till genomförandebeslut för tolv återhämtningsplaner. Detta gäller Belgien, Danmark, Frankrike, Grekland, Italien, Lettland, Luxemburg, Portugal, Slovakien, Spanien, Tyskland samt Österrike.

Jag börjar med att gå igenom granskningsprocessen och går därefter in på de aktuella genomförandebesluten. Jag ska redan nu be om ursäkt för att jag kommer att ta lite längre tid på mig än vad brukligt är.

Kommissionen gör en granskning av varje återhämtningsplan och lämnar ett förslag till genomförandebeslut till rådet. Förslaget baseras på de kriterier och krav som förordningen ställer. Dessa inkluderar god förenlighet med landsspecifika rekommendationer samt minst 37 procent till grön omställning och 20 procent till digital omställning.

Därtill ska planerna bidra till facilitetens övergripande mål att stärka långsiktig tillväxt, skapa nya jobb och minska ekonomiska ojämlikheter. Planerna ska slutligen beskriva hur dessa åtgärder förväntas påverka jämställdheten.

Förordningen ställer också krav på att medlemsstaterna ska ha effektiva interna kontrollsystem för att motverka, upptäcka och åtgärda bedrägeri, korruption och intressekonflikter. Dessutom finns krav på omfattande mål och milstolpar för återhämtningsplanernas genomförande.

Vår bedömning är att kommissionen har gjort och gör ett noggrant jobb med att granska återhämtningsplaner. Vi genomför också en granskning. Den fokuserar på kommissionens bedömning om planen lever upp till förordningens kriterier och om planen förväntas stärka medlemsstaternas ekonomiska utveckling på sikt.

Regeringens ställningstagande för beslut baseras på förordningens kriterier. Givet att alla medlemsstater lämnar in planer är det också viktigt att principen om likabehandling av medlemsstater upprätthålls.

Kommissionen och medlemsstaterna kommer också att granska förutsättningarna för utbetalning. Utbetalningarna kommer att ske en till

två gånger per år till och med år 2026. Kravet för att erhålla en utbetalning är att landet har nått de tidssatta mål och milstolpar som återfinns i återhämtningsplanen. Om dessa målsättningar inte uppnås kan utbetalningar komma att reduceras eller skjutas upp till dess att de är uppnådda.

Detta förfarande gäller reguljära utbetalningar. Utöver dessa gör kommissionen förskottsbetalningar inom två månader efter att ett genomförandebeslut fattats för de medlemsstater som ansökt om förskottsbetalning. Denna kan uppgå till 13 procent av det totala bidraget.

Jag vill också säga några ord om villkorlighetsförordningen gällande rättsstatens principer eftersom det är något som regeringen ofta får frågor kring.

Alla medel som betalas ut via EU:s budget och återhämtningsinstrumentet omfattas av de krav på efterlevnad av rättsstatens principer som villkorlighetsförordningen ställer.

Förordningen kan alltså tillämpas även på medel som betalas ut genom faciliteten för återhämtningsplaner och resiliens, men det är en separat process från den jag just redogjort för. Bedömningen om att stoppa eller frysa en utbetalning regleras alltså inte i förordningen om faciliteten eller i de genomförandebeslut som diskuteras här i dag, utan i villkorlighetsförordningen.

Nu går jag över till det som ska beslutas vid kommande Ekofin. Det gäller alltså genomförandebeslut om tolv återhämtningsplaner. I samtliga dessa fall bedömer kommissionen att planen lever upp till förordningens kriterier och föreslår således att rådet ska godkänna genomförandebesluten.

Sedan genomförandebesluten publicerades har de behandlats i flera EU-kommittéer. Det skedde först i ekonomiska och finansiella kommittén, som gav stöd till alla tolv genomförandebeslut. Därefter har de behandlats i en av rådets arbetsgrupper, och även där gavs stöd åt planerna. Slutlig behandling väntas av Coreper i dag. Regeringens bedömning är att det kommer att finnas stöd även här.

Ni har fått information om samtliga återhämtningsplaner i den kommenterade dagordningen. I dag tänkte jag lägga ut texten om tre länder som får stora bidrag från faciliteten. Länderna är Italien, Grekland och Spanien, och regeringen har tidigare fått frågor kopplade till dessa länder.

Dessa planer innehåller omfattande investeringar som kommissionen bedömer vara relevanta. Investeringarna bedöms bidra till ekonomisk tillväxt, ibland även på längre sikt när det handlar om till exempel utbildningsinsatser och infrastrukturinvesteringar. Det mest intressanta är dock planernas reformer.

Låt oss först titta på Italien. Landet har ett flertal strukturreformer som adresserar områden där Italien länge ansetts ha haft reformbehov. Exempelvis ska reformer av det juridiska systemet genomföras liksom av den offentliga förvaltningen. Dessa är områden som är i behov av effektivisering och modernisering.

Det planeras också reformer av konkurrenslagstiftning och av den offentliga upphandlingen i syfte att ta bort hinder på dessa områden. Andra reformer syftar till att främja jämställdhet och minska odeklarerat arbete. Reformerna förväntas stärka Italiens institutioner och öka potentiell bnp,

vilket är särskilt relevant för Italien med tanke på den låga tillväxt landet har haft under lång tid.

Även i Grekland finns det flera reformer som kan stärka landet på sikt. Ett sådant område är reformeringen av utbildningsväsendet med en ny strategi för livslångt lärande och starkare koppling till arbetsmarknaden. Ett annat område är förstärkt tillsyn av finansmarknaden och ytterligare reformer för att stärka densamma. Detta är viktigt eftersom Grekland alltjämt har en hög andel nödlidandelån.

Slutligen finns även reformer som kan stärka de offentliga finanserna, som en förstärkt budgetprocess och reform av offentlig upphandling.

Vi går nu över till Spaniens plan. Även här finns reformer som kan skapa långsiktiga förbättringar. Planen inkluderar exempelvis ett brett antal arbetsmarknadsreformer för att minska den strukturella arbetslösheten och segmenteringen på arbetsmarknaden. Det handlar bland annat om förenkling av kontrakttyper, stärkta incitament för anställning och kompetenshöjande åtgärder.

För att stärka hållbarheten i de offentliga finanserna planerar Spanien bland annat en skattereform och en reform av ramverket för offentlig upphandling. Därtill planerar Spanien att introducera utgiftsöversyner.

Dessa tre länder har utmaningar kopplade till hållbarheten i de offentliga finanserna – något som också gäller för vissa andra länder. Kommissionens bedömning är att planerna kommer att stärka de offentliga finanserna, framför allt genom ökad tillväxt, fler i arbete och de genomförda reformerna.

Genomförandet av planerna – det gäller alla planer – är förstås helt avgörande för deras genomslag på ländernas utveckling på sikt. Flera av länderna har tidigare haft utmaningar med att genomföra reformer, och det är rimligt att anta att vissa av dessa utmaningar kvarstår. Icke desto mindre har kommissionen bedömt att strukturer för genomförande är adekvata, och regeringen gör ingen annan bedömning. Det finns starka incitament för genomförande genom att medel betalas ut i takt med att åtgärder genomförs.

Sammanfattningsvis instämmer regeringen i kommissionens bedömning att de tolv återhämtningsplanerna lever upp till förordningens kriterier. Överlag har återhämtningsplanerna en hög ambitionsnivå och bedöms stärka medlemsstaternas ekonomier och därmed EU:s utveckling på sikt. Således kan regeringen stödja kommissionens förslag till beslut.

Anf. 52 JAN ERICSON (M):

Jag fick faktiskt svar på några av mina frågor här av statssekreterarens utmärkta föredragning.

Men man kan samtidigt konstatera att det här är oerhört komplext. Jag satt i går och började läsa planerna när de kom, och jag har suttit med dem och försökt få någon sorts bild av dem. Man kan konstatera att förslagen är oerhört lika i text och liknande från kommissionens sida. Känslan man får är att man kan stoppa in nästan vad som helst i planerna bara man har rätt motivering till vad det är för någonting man vill uppnå så att det passar in i återhämtningsfonden och paketet.

Väldigt mycket är, som statssekreteraren också påpekar, vaga ord. Det handlar om att man ska reformera, stärka, se över och så vidare. Min första fråga är: Hur kommer regeringen att agera för att verkligen trycka på att

det här är saker som också måste göras? Hur utvärderar man ett vagt mål om att man till exempel ska se över utgiftsstrukturen i de statliga finanserna? När anses exempelvis ett sådant mål vara uppfyllt så att man ska få pengar för det?

Min fråga är egentligen: Hur utvärderas detta? Hur kommer den processen att se ut?

Vackra ord är som sagt en sak, men att få resultat som faktiskt gör någon nytta och som kan stärka EU är en helt annan sak.

Anf. 53 HELENA BOUVENG (M):

Herr ordförande! Tack, Max Elger, för en väldigt bra föredragning!

Jag håller med om mycket av det som Jan Ericson har sagt. När man läser detta ser man att det är otroligt svår materia, och jag ska inte säga att jag är expert på detta på något sätt.

Max Elger tog upp det här med rättsstatens principer. Det är glädjande att även regeringen tycker att det är viktigt att de här länderna faktiskt står upp för rättsstatens principer.

Min fråga blir därför om regeringen anser att något av dessa länder inte står upp för rättsstatens principer och om detta kommer att bli ett problem framöver.

Anf. 54 HAMPUS HAGMAN (KD):

Herr ordförande! Jag får passa på att tacka statssekreteraren för en utmärkt föredragning. Jag tycker också att den svarade på flera frågor.

Vid den här tidpunkten förra sommaren satt vi och funderade på hur vi skulle ställa oss till det stora återhämtningspaket som hade föreslagits. Vår uppfattning, då som nu, var att det här i första hand skulle vara nationella ansvarsområden men att vi kunde acceptera gemensamma europeiska insatser, även om vi hade föredragit en lösning som bestod helt av lån. Vi ville inte se en gemensam upplåning av pengar som skulle delas ut som bidrag till medlemsstaterna.

Även om jag och vi kristdemokrater fortfarande anser att bidragsdelen blev alldeles för stor är det ju inte det vi tar ställning till nu. Nu tar vi ställning till huruvida ansökningarna uppfyller de kriterier som har satts upp.

Precis som tidigare talare har lyft fram är det oerhört viktigt med transparens. Det är oerhört viktigt att medlen inte går förlorade i korruption, som ju är ett stort problem i ett antal medlemsstater. Det är också viktigt att samtliga stater lever upp till kriterier om rättsstatens principer, mänskliga rättigheter och så vidare.

Gällande de tolv stater som nu är aktuella kan vi stödja regeringens ståndpunkt. Nu kommer det, precis som Jan Ericson var inne på alldeles nyss, att vara väldigt viktigt att det här utvärderas på ett korrekt sätt inför kommande utbetalningar.

Jag tänkte passa på att fråga hur det ser ut för Sveriges del. Hur ser tidsplanen ut för när Sveriges ansökning ska behandlas?

Anf. 55 MARIA NILSSON (L):

Ordförande! Tack så mycket, statssekreteraren, för en väldigt bra föredragning, precis som tidigare har sagts!

Jag har en mer konkret fråga. Den gäller de betyg som man ger. Man har gett alla samma betyg. Man ger högsta betyg på nio av de elva kriterierna, och sedan ger man ett medelbetyg på kostnadsestimeringar.

Jag uppfattar inte att det finns en skillnad mellan de tolv länder som nu behandlas. Är det så? Och vad beror det på? Är de så likvärdiga, eller finns det något slags underliggande oro för att särskilja ansökningarna från varandra?

Jag tror att det var Annika Qarlsson som tog upp frågan om Ungern. Kan du bara nämna några ord om det? Är ansökan suspenderad, eller vad händer med den?

Anf. 56 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Herr ordförande! Tack, statssekreteraren, för en väldigt bra föredragning återigen!

Föregående talare har uttryckt sig väldigt väl, så jag ska inte upprepa det. Jag vet att alla vet att Sverigedemokraterna är emot denna lösning. Vi anser att det här är respektive medlemslands åtagande. Och jag tycker att man blir ännu mer häpen när man läser ansökningarna, för det tycks verkligen vara så att man kan stoppa in vad som helst om det formuleras korrekt.

Jag har en konkret fråga till statssekreteraren, och den rör regeringens syn på det här. Vad är regeringens bedömning av vad det här kommer att göra, framför allt om vi tar Spanien, Grekland och Italien? Kommer deras ekonomier att komma i balans av detta stora åtagande som Sverige har gjort? Räcker det här för att dessa länder ska komma på banan? Eller kommer vi, eller andra efter oss, att sitta här om 10–15 år med precis samma problem? Då har vi helt enkelt bara kastat pengarna i sjön.

Jag skulle vilja veta vad regeringen har för syn på det här – inte om regeringen gör bedömningen att kommissionen har gjort rätt bedömning. Vi andra säger ju vad vi tycker och anser här, men jag tycker att regeringen gömmer sig lite bakom kommissionen. Jag önskar veta var regeringen står i frågan.

Anf. 57 ORDFÖRANDEN:

Jag instämmer i vad alla talare har sagt om att det var en väldigt pedagogisk och väl genomförd föredragning av statssekreteraren.

Anf. 58 Statssekreterare MAX ELGER:

Tusen tack för detta! Jag ska börja med det som både Jan Ericson och Charlotte Quensel uttrycker, nämligen en känsla av att man kan stoppa in nästan vad som helst i de här planerna och att kommissionen kommer att tolerera det.

Jag har på Finansdepartementet tillsammans med en större mängd tjänstemän utformat Sveriges förslag till återhämtningsplan, det vill säga i de delar där vi har interagerat med kommissionen. Det är absolut inte min känsla att man kan stoppa in vad som helst. Vi utsattes tvärtom för en rätt nitisk prövning; det är min egen uppfattning.

Jan Ericson frågar hur vi ska säkerställa att det blir så lyckat som det ges uttryck för i planerna. Där är strukturen sådan att varje plan innehåller mål och milstolpar som det åligger kommissionen att följa upp huruvida de möts eller icke. Vår förhoppning är naturligtvis att kommissionen

kommer att ta sig an den arbetsuppgiften med samma frenesi som man har gjort när man har granskat planerna. Det kommer således att hållas inne betalningar för såvitt mål och milstolpar inte uppnås på det sätt som är avsett. Detta är kommissionens arbetsuppgift. Därutöver kommer medlemsstaterna att inför utbetalningarna diskutera huruvida dessa möter avsikterna eller icke. Detta sker primärt i ekonomiska och finansiella kommittén.

Sedan ställde Helena Bouveng frågan om vi ser några problem med rättsstatens principer i de planer vi nu har att fatta beslut om. I dessa tolv länder är det mig veterligt inte känt att regeringen har någon uppfattning att det föreligger problem med rättsstatens principer. I de tolv länderna ska detta inte vara en farhåga.

Hampus Hagman frågade hur det ligger till med den svenska planen. Vi inkom med ett förslag till återhämtningsplan från svensk sida i slutet av maj. Det behandlas just nu av kommissionen. Den processen förväntas äga rum fram till september. Det är därutöver så att närhelst vi har en regering på plats kommer regeringen att behöva inkomma till kommissionen med förändringar av den svenska planen, inte minst när det gäller frågan om marknadshyror i nyproduktion, som ju inte längre står kvar på regeringens agenda och således inte kommer att vara del av den plan som rådet sedermera får förhålla sig till. Men eftersom vi inte har haft en regering som har varit något annat än en övergångsregering har frågan fått anstå till dess att vi har en regering. Vi ska gripa oss an den med stort engagemang så snart som det är lämpligt.

Maria Nilsson ställde en fråga om betygssättningen, som ser mycket snarlik ut för samtliga länder. Det är en riktig observation, och jag har gjort samma reflektion själv. Det följer i någon mån av förordningens upplägg där man kan sätta betygen A, B eller C, och det är rätt distinkta betygssteg. Det är inte otänkbart att länderna får likartade utfall. Men det gäller att komma ihåg – det är den process som Sverige är involverat i just nu – att inför att länderna har lagt fram sina planer, och efter det att de har kommit till kommissionen, finns en möjlighet för dialog för medlemsländerna. Alla medlemsländerna har kunnat massera sina initiala idéer i samarbete med kommissionen för att planerna sedermera ska möta förordningens kriterier. I någon mån tror jag att denna interaktiva process också ger detta utfall, som är väl värt att uppmärksamma. Dock noterar jag själv att ett av länderna, nämligen Belgien, har fått en lite annan betygssättning än övriga elva som vi har att förhålla oss till just nu.

Slutligen var det frågan från Charlotte Quensel om huruvida detta kommer att innebära att Spaniens, Italiens och Greklands ekonomier kommer att komma i balans. Det vore alldeles för vågat att säga något sådant från min sida. Min bedömning är att planerna tar länderna i rätt riktning. Det innebär inte att planerna med nödvändighet kommer att lösa alla förhandenvarande problem. Jag kan således inte göra någon förutsägelse att det inte kommer att föreligga likartade problem om ett decennium eller så, men planerna gör rätt jobb åt rätt håll. Hur viktigt det blir kvantitativt är föremål för studier i framtiden och också föremål för hur planerna faktiskt genomförs, vilket är nästa utmaning. Rätt riktning; men jag har svårt att kvantifiera hur mycket av problemen som kommer att avhjälpas med hjälp av dessa planer.

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går in på dagordningspunkt 7, Den europeiska planeringsterminen 2021: slutsatser om 2021 års fördjupade granskningar. Det är fråga om ett godkännande och ett beslut.

Anf. 60 Statssekreterare MAX ELGER:

Under den här punkten väntas rådet anta slutsatser om 2021 års fördjupade granskningar inom ramen för den europeiska planeringsterminen. Som finansministern tidigare har redogjort för har den europeiska planeringsterminen i år anpassats till faciliteten för återhämtning och resiliens. Detta medför bland annat att slutsatserna enbart tar upp de djupgranskningar som publicerades den 2 juli i år som en del av det makroekonomiska obalansförfarandet. I dessa konstaterade kommissionen att tolv medlemsstater, inklusive Sverige, har makroekonomiska obalanser.

I utkastet till slutsatser instämmer rådet i kommissionens bedömning om att det råder makroekonomiska obalanser i de tolv medlemsstaterna. Rådet noterar att det fortfarande är svårt att bedöma de fullständiga konsekvenserna av covid-19-krisen, inklusive dess strukturella effekter.

Rådet efterlyser därmed noggrann övervakning av befintliga och möjligen nya obalanser och understryker det makroekonomiska obalansförfarandets centrala roll i terminen.

Regeringen kan ställa sig bakom utkastet till rådsslutsatser om årets fördjupade granskningar.

Anf. 61 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Vi går vidare till dagordningspunkt 8, Uppföljning av G20-mötet med finansministrar och centralbankschefer den 9–10 juli 2021. Det är information från ordförandeskapet och kommissionen, och det är en diskussions- och informationspunkt.

Anf. 62 Statssekreterare MAX ELGER:

Vid den här dagordningspunkten ska kommissionen och ordförandeskapet återrapportera från G20-mötet med finansministrar och centralbankschefer, som äger rum i dag och i morgon.

Jag vill inleda med att informera EU-nämnden om varför samråd om EU:s gemensamma positioner inför G20-mötet har uteblivit. Detta beror på att regeringen i veckan blev varse att ordförandeskapet beslutat att slutligt godkännande hade ägt rum på ekonomiska och finansiella kommitténs möte den 1 juli. Detta skedde trots att ordförandeskapet tidigare meddelat att positionerna skulle bli föremål för beslut i rådet efter behandlingen i ekonomiska och finansiella kommittén, vilket är brukligt.

Regeringens avsikt var naturligtvis att samråda med EU-nämnden inför detta beslut, vilket finansministern också informerade EU-nämnden om förra månaden. Regeringen beklagar detta och har betonat för rådssekreterariatet att det inte finns utrymme för osäkerhet kring

beslutsprocesser i EU, särskilt givet de krav som finns på regeringen att förankra EU-politiken i riksdagen.

Vid behandlingen i ekonomiska och finansiella kommittén den 1 juli fanns inga utestående frågor. Regeringen bedömer att de gemensamma positionerna inför G20-mötet, som ni ska ha fått ta del av, är i linje med de positioner som samråddes inför G20-mötet den 7 april i år.

Nu över till G20-mötet, där diskussionerna väntas fokusera på det ekonomiska läget och återhämtningen, internationellt samarbete för att säkra framtida pandemiberedskap och bekämpning, hållbar finansiering, G20:s arbete på finansmarknadsområdet samt digital beskattning.

Slutligen väntas en diskussion om vidareutlåning av IMF:s särskilda dragningsrätter. IMF:s medlemmar har uppmanat Valutafonden att undersöka sätt för rikare länder att låna ut sina dragningsrätter för att stötta mer utsatta länder.

>>> Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen <<<

Regeringen välkomnar att diskussionen om vidareutlåning om särskilda dragningsrätter går framåt. Konkreta förslag från IMF bör bygga på en gedigen behovsanalys och existerande strukturer samt möjliggöra för ett brett deltagande.

>>> Hemlig enligt 15 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen <<<många centralbanker legala och tekniska begränsningar som försvårar utlåning av särskilda dragningsrätter till utvecklingsändamål. Det är vidare inte klart att det är ekonomiskt fördelaktigt att låna ut dragningsrätter framför konventionell valuta.

Regeringen anser därför att det ska vara upp till respektive medlemsstat att besluta om eventuella åtaganden om utlåning av särskilda dragningsrätter.

Anf. 63 DANIEL RIAZAT (V):

Än så länge har vi inte fått svar på frågan om återhämtning, speciellt under denna covidpandemi – och vi har nämnt detta även innan pandemin – anser vi att Sverige aktivt bör arbeta för skuldavskrivning för fattiga länder. Sverige bör påpeka att den ekonomiska ojämlikheten behöver utjämnas. Vi menar att det inte räcker med lån, utan här måste man ändå prata om skuldavskrivning.

Hur ställer sig den svenska regeringen till den frågan?

Anf. 64 Statssekreterare MAX ELGER:

Det pågår arbete med ett initiativ i kretsen av Parisklubben och G20 om att implementera ett gemensamt ramverk för dylika skuldavskrivningar. Det är såvitt jag känner till tre länder som har ansökt om skuldavskrivningar i detta förfarande, nämligen Tchad och Etiopien. Det tredje landet har jag tyvärr tappat bort i minnet.

De processerna rullar enligt uppgift framåt, och om jag inte missminner mig är det Tchad som har haft ett första möte med långivarkommittén i akt och mening att lyckas uppbringa skuldavskrivningar.

Det är viktigt att notera att en egenskap hos det gemensamma ramverket är att offentliga och privata kreditgivare ska delta i avskrivningsprocessen, och det är något som vi själva finner mycket godartat i processen.

2020/21:53

9 juli

Anf. 65 DANIEL RIAZAT (V):

Tack för svaret!

Vänsterpartiet menar att regeringen bör arbeta hårdare med frågan om skuldavskrivningar. Vi är fortfarande lite skeptiska till huruvida de processer som pågår just nu kommer att leda till en förändring.

Men jag vill tacka för svaret, och samtidigt säger jag att med anledning av det jag har nämnt gällande skuldavskrivningar skulle jag vilja anmäla en avvikande mening från Vänsterpartiets sida. Vi menar att Sverige aktivt bör verka för skuldavskrivningar för fattiga länder, och vi pekar på att den ekonomiska ojämlikheten behöver utjämnas.

Anf. 66 ORDFÖRANDEN:

Jag vänder jag mig tillbaka till statssekreteraren och undrar om det är något han önskar kommentera.

Anf. 67 Statssekreterare MAX ELGER:

Jag har inget att tillföra utöver vad jag nyss sade.

Anf. 68 ORDFÖRANDEN:

Då konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning med en avvikande ståndpunkt anmäld från Vänsterpartiet. Vi tackar och noterar informationen.

Vi går in på dagordningspunkt 9, Övriga frågor. Finns det något där som statssekreteraren önskar komplettera med?

Anf. 69 Statssekreterare MAX ELGER:

Nej, inte på övriga frågor. Tack för i dag!

Anf. 70 ORDFÖRANDEN:

Än släpper vi inte statssekreteraren! Men det är bra att statssekreteraren är på tå och vill komma ut i det fina sommarvädret. Det vill vi alla.

Vi noterar övriga frågor och tackar för dem.

Anf. 71 ORDFÖRANDEN:

EU-nämnden är mycket närvarande vid dagens presentation av EU:s årsbudget 2022 framförd av statssekreterare Max Elger.

Anf. 72 Statssekreterare MAX ELGER:

En bred närvaro är alltid uppskattad.

Jag ska börja med att tala om processen för årsbudgeten 2022.

Kommissionen har presenterat sitt förslag till årsbudget. Det gjorde man den 8 juni. Under juni och juli kommer detta förslag att behandlas i rådets budgetkommitté och därefter i Coreper den 14 juli. Ekofin – budget förväntas hållas den 23 juli. Om en överenskommelse avseende rådets position kan nås i Coreper nästa vecka kommer Ekofin – budget inte att vara nödvändigt utan kommer att kunna ställas in.

Rådet förväntas anta sin läsning av förslaget under andra veckan av september. Under hösten fortsätter förhandlingarna med att Europaparlamentet antar sin läsning. Därefter följer ett förlikningsförfarande med rådet och Europaparlamentet, där kommissionen agerar honest broker. Slutförhandlingen väntas genomföras i november i samband med att Ekofin – budget samlas.

Jag ska i mycket övergripande ordalag säga något om kommissionens budgetförslag 2022. Förslaget till årsbudget utgår från de budgettak som är fastlagda för 2022 i den fleråriga budgetramen. EU-budgeten är uppdelad i åtagandanslag och i betalningsanslag. Åtagandanslagen reglerar den totala utgiften för det legala åtagandet som får göras under ett enskilt budgetår men som ska utföras och utbetalas under flera budgetår. Betalningsanslagen däremot ska täcka utgifter resulterande från åtaganden ingångna under innevarande budgetår eller tidigare.

När det gäller storheterna här föreslås åtagandanslag i storleksordningen 167,8 miljarder euro med en marginal på 1,2 miljarder euro till åtagandetaket, och betalningarna föreslås bli 168 miljarder euro med marginal på 1,3 miljarder euro till betalningstaket.

Om man jämför med budgeten 2021 förväntas åtagandena minska en smula, och betalningarna förväntas också minska en smula.

Om man delar upp förslaget till årsbudget från kommissionen på rubriker vet vi att det är sju olika rubriker som EU:s budget är uppställd kring. Årsbudgetförhandlingen är begränsad till att bestämma hur anslagen ska vara i förhållande till de tak som är satta i MFF för respektive rubrik.

Jag ska ta upp några saker värda att uppmärksamma. På åtagandesidan föreslås de största ökningarna, relativt sett i alla fall, jämfört med år 2021 för rubrik 4, Migration och gränsförvaltning med en ökning på 37 procent och för rubrik 2 b, Motståndskraft och värderingar med en ökning på 30,8 procent.

På betalningssidan föreslås de största relativa ökningarna jämfört med 2021 för rubriken Säkerhet och försvar med en ökning på knappt

85 procent jämfört med 2021 och för rubriken Inre marknaden, innovation och den digitala ekonomin med en ökning på 26 procent.

Utöver nivåerna i årsbudgetförslaget förstärks vissa program med medel genom EU:s återhämtningspaket, Next Generation EU. Det är 143,5 miljarder euro som tillförs genom bidrag och ytterligare 194,8 miljarder euro kan göras tillgängliga i form av lån. Dessa medel ingår emellertid inte i årsbudgeten eller i årsbudgetprocessen.

Nu till förslag till svensk ståndpunkt. Regeringen kommer vid behandlingen av årsbudgetförslaget att verka för budgetdisciplin och respekt för taken i den fleråriga budgetramen och att årsbudgeten beslutas med tillräckliga marginaler upp till taken för såväl åtaganden som betalningar. En restriktiv total utgiftsnivå och tillräckliga marginaler är avgörande för att EU-budgeten ska kunna omhänderta oförutsedda utgifter under året och därmed undvika instrument som finansieras utanför budgetramen.

Liksom tidigare år vill vi så långt som möjligt undvika att de särskilda instrumenten mobiliseras då dessa riskerar att öka den svenska EU-avgiften.

Betalningsanslagen ska baseras på realistiska prognoser och spegla genomförandet tidigare år. Under föregående MFF-period var det faktiska genomförandet av betalningarna lågt i början av perioden. Detta är det andra året i den nya fleråriga budgetramen, och liksom för den tidigare MFF-perioden har inte alla program kommit igång i tid. Detta riskerar att påverka absorptionsnivån och därmed öka risken för ökad RAL, det vill säga betalningar som ska betalas senare. Betalningsanslagen bör utgå från ett verifierat behov för att säkerställa en realistisk nivå. Nya utgifter bör finansieras genom omprioriteringar inom respektive utgiftsrubrik. Åtagandenivån kan även detta år förväntas bli en viktig förhandlingsfråga, eftersom dagens åtaganden är morgondagens betalningar.

I detta sammanhang vill jag också passa på att informera om att kommissionen har presenterat ett icke-papper, där de föreslår hur stödpaketet till flyktingar ska finansieras. Stödpaket till flyktingar nämndes vid europeiska rådet vid midsommar. En del av detta paket kommer att presenteras i en ändringsbudget i dag som gäller fortsatt finansiering av program till flyktingar under 2021. Finansiering för detta ändamål kommer sannolikt att föras in av kommissionen i deras ändringsskrivelse för årsbudgeten 2022. Vi återkommer i de sedvanliga processerna kring detta.

Anf. 73 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar statssekreteraren för en väl genomförd föredragning. Det börjar bli en klassiker i EU-nämnden när statssekreterare Elger kommer hit och föredrar årsbudgeten. Det är vi extra glada för.

Jag vill påminna nämnden om att detta är ett beslutsärende.

Anf. 74 JAN ERICSON (M):

Jag har egentligen bara en fundering. När man läser handlingen kan man lite grann mellan raderna utläsa att denna brexitjusteringsreserv används, vilket döljer att man faktiskt ökar budgeten i stället för att man minskar den. Jag skulle gärna vilja ha en liten kommentar från statssekreteraren kring det och också kanske en liten förklaring. Jag får be

om ursäkt om jag har dåligt minne, men jag kommer inte riktigt ihåg villkoren för hur denna brexitjusteringsreserv får användas och hur den används. Jag skulle vara tacksam om statssekreteraren kan komma med en liten kunskapsupplysning om detta.

2020/21:53
9 juli

Anf. 75 Statssekreterare MAX ELGER:

Jag har inget bra svar just nu på Jan Ericsons eminenta fråga. Men jag ska snabbt tala med mina medarbetare.

Jag ber om ursäkt för detta. Det är en bra fråga. Som jag uppfattar detta har brexitjusteringsreserven ännu inte beslutats. Därmed kan det manne se ut som att Jan Ericson har observerat något som skulle kunna vara något att uppmärksamma. Men såvitt jag begriper är planen att brexitjusteringsreserven ska beslutas under hösten och att siffrorna som nu är avsatta för detta ändamål kommer att ändras i samband med att beslut fattas kring brexitjusteringsreserven. Jag hoppas att detta var klargörande.

Anf. 76 JAN ERICSON (M):

Jag är nöjd med detta så länge.

Anf. 77 ORDFÖRANDEN:

Jag finner att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt.

Med detta tackar vi statssekreteraren för hans närvaro vid dagens EU-nämndssammanträde och tillönskar honom en trevlig helg.

Anf. 78 Statssekreterare MAX ELGER:

Jag tackar för det och önskar detsamma.

Innehållsförteckning

§ 1 Fråga om medgivande till deltagande på distans

.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1

§ 2 Utrikes frågor

.....	2
Anf. 2 ORDFÖRANDEN.....	2
Anf. 3 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG	2
Anf. 4 ORDFÖRANDEN.....	3
Anf. 5 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG	3
Anf. 6 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 7 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG	4
Anf. 8 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 9 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG	5
Anf. 10 DANIEL RIAZAT (V).....	5
Anf. 11 HANS ROTHENBERG (M).....	6
Anf. 12 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG	6
Anf. 13 ORDFÖRANDEN.....	6
Anf. 14 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG	6
Anf. 15 MARIA NILSSON (L).....	7
Anf. 16 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG	8
Anf. 17 DANIEL RIAZAT (V).....	8
Anf. 18 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG	8
Anf. 19 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 20 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG	9
Anf. 21 DANIEL RIAZAT (V).....	9
Anf. 22 LUDVIG ASPLING (SD).....	10
Anf. 23 HANS ROTHENBERG (M).....	10
Anf. 24 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG	10
Anf. 25 HANS ROTHENBERG (M).....	11
Anf. 26 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 27 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG	11
Anf. 28 ORDFÖRANDEN.....	11
Anf. 29 Kabinettssekreterare ROBERT RYDBERG	11
Anf. 30 ORDFÖRANDEN.....	11

§ 3 Ekonomiska och finansiella frågor

.....	12
Anf. 31 ORDFÖRANDEN.....	12
Anf. 32 Statssekreterare MAX ELGER	12
Anf. 33 ORDFÖRANDEN.....	13
Anf. 34 Statssekreterare MAX ELGER	13
Anf. 35 JAN ERICSON (M)	14
Anf. 36 MARIA NILSSON (L).....	14
Anf. 37 DANIEL RIAZAT (V).....	15
Anf. 38 CHARLOTTE QUENSEL (SD).....	15
Anf. 39 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 40 Statssekreterare MAX ELGER	15
Anf. 41 ORDFÖRANDEN.....	15
Anf. 42 Statssekreterare MAX ELGER	16

Anf. 43	ORDFÖRANDEN.....	16	2020/21:53
Anf. 44	Statssekreterare MAX ELGER	16	9 juli
Anf. 45	ORDFÖRANDEN.....	16	
Anf. 46	Statssekreterare MAX ELGER	16	
Anf. 47	ANNIKA QARLSSON (C).....	17	
Anf. 48	DANIEL RIAZAT (V).....	17	
Anf. 49	Statssekreterare MAX ELGER	17	
Anf. 50	ORDFÖRANDEN.....	18	
Anf. 51	Statssekreterare MAX ELGERS	18	
Anf. 52	JAN ERICSON (M)	20	
Anf. 53	HELENA BOUVENG (M)	21	
Anf. 54	HAMPUS HAGMAN (KD).....	21	
Anf. 55	MARIA NILSSON (L).....	21	
Anf. 56	CHARLOTTE QUENSEL (SD)	22	
Anf. 57	ORDFÖRANDEN.....	22	
Anf. 58	Statssekreterare MAX ELGER	22	
Anf. 59	ORDFÖRANDEN.....	24	
Anf. 60	Statssekreterare MAX ELGER	24	
Anf. 61	ORDFÖRANDEN.....	24	
Anf. 62	Statssekreterare MAX ELGER	24	
Anf. 63	DANIEL RIAZAT (V).....	25	
Anf. 64	Statssekreterare MAX ELGER	25	
Anf. 65	DANIEL RIAZAT (V).....	26	
Anf. 66	ORDFÖRANDEN.....	26	
Anf. 67	Statssekreterare MAX ELGER	26	
Anf. 68	ORDFÖRANDEN.....	26	
Anf. 69	Statssekreterare MAX ELGER	26	
Anf. 70	ORDFÖRANDEN.....	26	

§ 4 Ekonomiska och finansiella frågor – budget

.....	27
Anf. 71 ORDFÖRANDEN.....	27
Anf. 72 Statssekreterare MAX ELGER	27
Anf. 73 ORDFÖRANDEN.....	28
Anf. 74 JAN ERICSON (M)	28
Anf. 75 Statssekreterare MAX ELGER	29
Anf. 76 JAN ERICSON (M)	29
Anf. 77 ORDFÖRANDEN.....	29
Anf. 78 Statssekreterare MAX ELGER	29